

A KORSZERŰ BORJÚ- ÉS NÖVENDÉKNEVELÉS GYAKORLATA

ÚJ MÓDSZER AZ ÉLET- TELJESÍTMÉNY FOKOZÁSÁRA (1. RÉSZ)

Földes Tamás

értékesítési vezető, NeoCons Plus Kft., Budapest

Ben Helm

kereskedelmi igazgató, AB Neo, Peterborough (GB)

Egyre szélesebb szakmai körben ismerik fel és el, hogy az újszülött háziállatok magukban hordozzák az életteljesítmény bekapcsolásához a kulcsot.

Ha a borjakat életük korai szakaszában tartási és takarmányozási szempontból megfelelően kezeljük, akkor lehetőségünk van arra, hogy bekapcsoljunk olyan testi funkciókat, amelyekben megvan a potenciál az élethosszig tartó hatékonyságra, a tejtermelés növelésére és a jövedelmezőség fenntarthatóvá tételére. Ezzel szemben a

helytelen kezelés ebben az életkorban olyan teljesítmény-programozási lehetőség elvesztését jelenti, amelyet később már nem tudunk visszaszerezni.

Az elmúlt 15 év európai és amerikai kutatási eredményei azt mutatják, hogy szoros a korreláció a választás előtti növekedési ráta (növelése), az első ellés életkora (annak csökkentése), valamint a jövőbeni tejtermelés, az egészség és a laktációk száma között.

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Egy tejtermelésre szánt üszőnek legalább 2 év kell ahhoz, hogy produktív tehénne váljon. Megközelítően (a tejtermeléstől függően) 2,5 laktáció alatt fedezi felnevelési költségeit, s csak ezután termel profitot! Ezen pénzügyi megtérülés látszólagos késése következtében egyes termelők az üszőkön próbálnak "spórolni", korlátozva ezzel az állomány jövőbeli termelési potenciálját.

A haladó gondolkodású gazdálkodók, akik felismerték, hogy a vitális borjak milyen lehetőséget jelentenek az életteljesítmény elérésében, már elfordultak azon hagyományos borjúnevelési módszerektől, amelyek során korlátozták a tejtátást, veszélyeztetve a borjak egészségét és fejlődését. Ők most jobb minőségű, koncentráltabb vagy nagyobb mennyiségű tejpótlót itatnak a borjaikkal, s ha szakszerűen kezelik a borjakat, akkor ez segít a borjak növekedési rátájának fokozásában, a legjobb életteljesítmény elérésében.

Azonban mindez költséges, munkaiigényes, a hasmenés

kockázata nagyobb, a szilárd takarmány felvétele csökken. Ezen takarmányozási rendszer igen nagy figyelmet igényel, hogy sikeres és végeredményben rentábilis legyen. A tej vagy tejpótló itatás növelése felé haladva limitálódik a borjú starter felvétele, amely kritikus a bendő fejlődésére, ennél fogva a borjak későbbi teljesítményére és kapcsolatba hozható a választáskori visszaeséssel.

Egy meglévő gyártási technológiát egyedi módon használva lehetővé vált egy speciális tejalapú receptúrával olyan pelletet előállítani, amely igen ízletes, jó emészthetőségű és laktózban gazdag.

Ezt a laktózban gazdag pelletet (továbbiakban: laktózdús-pellet) igen egyszerű a borjaknak adni, néhány órás kortól egészen választásig, s akár még azon túl is. A borjúnevelés során itt nem kerülünk szembe olyan problémákkal, mint amilyeneket megtapasztalhattunk egyes hagyományos borjúnevelési módszerek során, ha a borjak laktózfelvételét próbáltuk növelni.

EGY ÚJ MÓDSZER A TEJTERMELŐK RÉSZÉRE

Bármit is teszünk a borjúval a választás előtti időszakban, az meghatározó lesz a tehén élettelsítményére, azaz a tenyésztő által predesztinált genetikai potenciál elérésére. A hagyományos nevelés során a borjaknak kombinálva kínálják a tejpótlót és a borjú startert. A cél a tej felvételének maximalizálása és a napi 1,5 kg szilárd takarmány szárazanyag-felvétel elérése a borjú

elválaszthatóságának érdekében. Ezt felismerve, a haladó gondolkodású tejtermelők nagy mennyiségű tejpótlót kínálnak a borjaknak a gyors növekedés elérése érdekében. Azonban mégis előfordul, hogy választáskor a növekedési lendület megtörik, a borjak visszaesnek a választás után. Ennek oka a bendő fejletlensége, amely így nem képes a borjú energiaszükségletének fedezésére a választás után.

SEGÍTSÜK A BENDŐ FEJLŐDÉSÉT MÁR A 3. ÉLETNAPTÓL

A laktózdús-pellet a meglévő tejtatási rendszerhez jól illeszthető, optimalizálja a borjú tejcukor és tejfehérje felvételét, éppen akkor, amikor az a leghatékonyabban hasznosul. A fokozatosság elvét szem előtt kell tartani, ugyanis a laktózdús-pellet szilárd takarmány, így az a bendőbe jut lenyelés után (nem úgy, mint a tejpótló, amely közvetlenül az oltógyomorba kerül). A pellet tehát stimulálja a bendő korai és gyors fejlődését. A borjúnevelés legfontosabb célja, hogy a monogasztrikus borjút a lehető leghatékonyabban alakítsuk át kérődzővé, felvértezve a

maximális élettelsítmény elérésére. A borjú élete első 2-3 hetében rengeteg laktáz enzimet termel (amely a diszacharid tejcukrot monoszacharidokra, glükózra és galaktózra bontja), míg a borjú starterben lévő keményítő és rost emésztéséhez szükséges enzimek mennyisége ebben az időszakban még kevés. Ezért javasoljuk, hogy a borjú élete első 3 hetében a borjú starter helyett csak laktózdús-pelletet kínáljunk, ezáltal optimalizálva az elérhető energia felvételét a bendőbe, egyúttal gyorsítva annak fejlődését a fizikai ingerek révén is.

HOGYAN ALKALMAZZUK A LAKTÓZDÚS-PELLETET?

A laktózdús-pelletet (min. 40% laktóz tartalmú) ízletessége révén (illata hasonlít a tejszelet és a malátás keksz keverékére) a borjak már 3 napos kortól hajlandóak elfogyasztani. Így a bendő legalább egy hét előnyt élvez a borjú starterhez viszonyítva a szilárd takarmányfelvétel terén. Ahhoz, hogy a laktózdús-pellet nyújtotta előnyök érvényesülhessenek, borjanként kb. 10 kg jól emészthető laktózdús-pelletre van szükség.

Etetési javaslat:

3 - 24. nap

1. Kínáljuk a laktózdús-pelletet *ad-libitum*, a borjú starter helyett, először a tenyerünkéből (mutassuk meg neki, s mi is győződjünk meg a fogadtatásról), majd adjuk egy lapos vödörben.
2. Naponta frissen kínáljuk a laktózdús-pelletet, s biztosítsuk borjainknak az ivóvízhez való hozzáférést!

24. nap - választás

1. Borjú starter (telepi gyakorlat szerint) + 150 g laktózdús-pellet borjanként és naponta.
2. Mérjük a szárazanyag-felvételt, s akkor válasszuk le a borjút, ha szárazanyag-felvétele 3 egymást követő napon elérte a 1,5 kg-ot.

Választás után

1. A választási stressz minimalizálása érdekében keverjünk 15% laktózdús-pelletet a borjútáphoz 5-7 napon keresztül.

Minden esetben tartsuk be a fokozatos takarmányváltás elvét!

Folytatása következik.

A KORSZERŰ BORJÚ- ÉS NÖVENDÉKNEVELÉS GYAKORLATA

ÚJ MÓDSZER AZ ÉLET- TELJESÍTMÉNY FOKOZÁSÁRA (2. RÉSZ)

Földes Tamás

értékesítési vezető, NeoCons Plus Kft., Budapest

Ben Helm

kereskedelmi igazgató, AB Neo, Peterborough (GB)

A tejtermelés hatékonyságának növelése, azaz a gazdaságos tejtermelés megvalósulása az üszőborjú felnevelési módszere által kerül megalapozásra. Tudjuk, hogy a borjúnevelés akkor tekinthető sikeresnek, ha az üszők és az elsőborjas tehenek szaporodásbiológiai mutatói és laktációs teljesítménye javul a korábbi telepi mutatókhoz viszonyítva, továbbá a tehenek életteljesítménye megnő. Életteljesítmény-vizsgálatok bizonyítják, hogy a borjak minden extra 100 g napi testtömeg-gyarapodása a

választásig, 225 liter többlet tej termelését predesztinálja az első laktációban (A. Bach, IRTA, Barcelona).

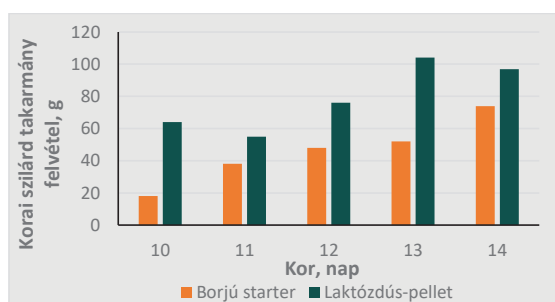
A borjúnevelés minőségének javításába befektetett energia csak évek múltán térül meg. Akik hosszú távon gondolkodnak, azok áldoznak a borjakra, gondoskodnak megfelelő gondozói személyzetről, jó minőségű takarmányokról, tartási környezetről, s figyelembe veszik a borjú élettani sajátosságait a nevelési program kialakítása során.

ETETÉSI KÍSÉRLETEK EREDMÉNYEI A LAKTÓZDŰS-PELLETTTEL

A borjúnevelés hatékonyságát jelző mutatók közül azokat vettük górcső alá, amelyek telepi körülmények között is mérhetők. A vizsgálatok során a korábban (Partnertájékoztató Hírlevél 2017/8. szám) megadott etetési protokoll szerint jártunk el. Valamennyi adat holstein-fríz borjakra vonatkozik.

Elsődleges paraméter a korai szilárd takarmányfelvétel, amelyet az 1. ábrán mutatunk be.

1. ÁBRA KORAI SZILÁRD TAKARMÁNYFELVÉTEL NÖVEKEDÉSE

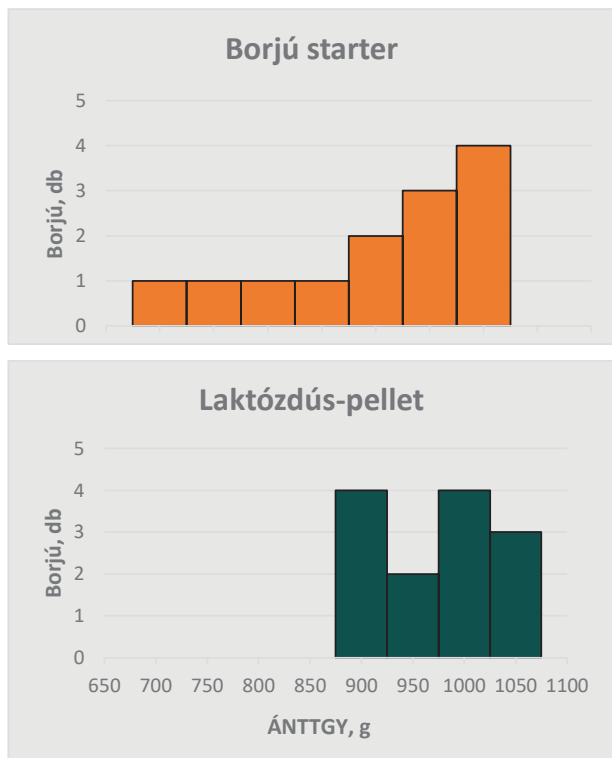

Nemcsak számszerű, de vizuális tapasztalati érték is, hogy a laktózdús-pelletet a borjak szívesen és gyakran mohón is fogyasztják már néhány napos korukban is. Mindez azt jelenti, hogy a borjú az eddigi takarmányozási rendszerekhez képest korábban és több laktózhoz és energiához jut, amely által még jobban megerősíti életteljesítménye fundamentumát.

A tejtátás mértékének korlátjából következő tápanyag- (laktóz-) beviteli határt ezzel a laktózdús-pellellettel át lehet törni, mivel a laktózdús-pellet lenyelés után közvetlenül a bendőbe jut. Azon túl, hogy a napi tápanyag (energia) bevittelt így meg tudjuk növelni, a bendő fejlődésére is pozitívan hat, fizikai ingerként serkenti a bendő és a bendőpapillák növekedését. Ennek következtében a napi testtömeg-gyarapodás a felvett szárazanyag mennyiségének növekedésével arányosan nő. További előnye a nagyobb takarmány-felvételnek és a testtömeg-gyarapodásnak, hogy a borjak uniformitása is javul

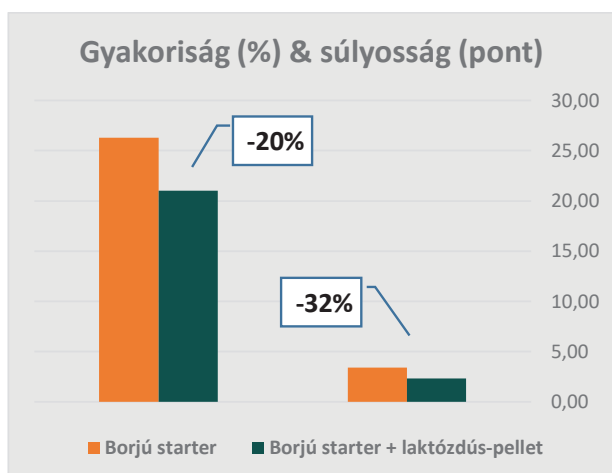
(2. ábra), a választáshoz és a csoportos tartáshoz a borjakat kevésbé kell összeválogatni, javul a borjúnevelőben a férőhelyek kihasználása.

2. ÁBRA ÁTLAGOS NAPI TESTTÖMEG-GYARAPODÁS (ÁNTTGY) 13 DB BORJÚVAL, VÁLASZTÁSIG

A kísérleti adatok is egyértelműen jelzik, hogy a laktózdús-pellettel nevelt borjak között ritkábban fordult elő hasmenés és annak lefolyása is enyhébb (3. ábra).

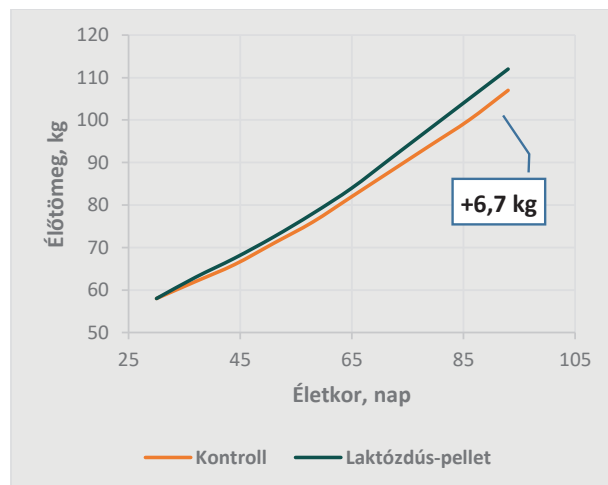
3. ÁBRA HASMENÉS ELŐFORDULÁSI GYAKORISÁGA ÉS SÚLYOSSÁGA

Mindez a gyakorlatban kevesebb gyógyszerköltséget, kevesebb extra munkaidőt és kevesebb tömeggyarapodás-vesztést jelent.

Nemcsak a tejtermelést, hanem a hízóbikák hizlalásának hatékonyságát is növelhetjük a laktózdús-pellettel. Kísérleti eredményeink szerint a 30 és 90 napos kor között a borjú starterhez kevert 20% laktózdús-pellet hatására 6,7 kg-mal ($P=0,046$) nehezebbek és homogénebbek lettek a bikaborjak (4. ábra). Ez 111 g napi testtömeg-gyarapodás többletet jelent ebben a 60 napos időszakban.

4. ÁBRA HÍZÓBIKÁK TESTTÖMEG-GYARAPODÁSI ELŐNYE LAKTÓZDÚS-PELLET HATÁSÁRA

A LAKTÓZDÚS-PELLET BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Háromrészes cikksorozatunkban bemutattunk egy új lehetőséget a tehenek ételteljesítményének fokozására és ezáltal a tehenészet gazdaságosságának növelésére a laktózdús-pellet alkalmazásával. Ezen új borjúnevelési módszer hazai telepi kipróbálása jelenleg még zajlik, kiértékelése az év végére várható. Tekintettel arra, hogy a laktózdús-pellet csak egy eszköz, ezért alkalmazásának módja is fejlődik. A legújabb fejlesztés eredményeként lehetőség lesz a borjak korai, akár 40 napos leválasztására is, a költségek csökkentése mellett.

“Valaki azért ülhet árnyékban ma, mert valaki több évvel ezelőtt ültetett egy fát.” – Warren Buffett

